

Motion till riksdagen 2006/07:So260

av **Jan Lindholm (mp)**

Tobaksfritt

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att ett tobaksfritt samhälle är ett prioriterat mål inom folkhälsoarbetet.
2. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till åtgärder som säkerställer rätten för en boende att bo utan ofrivilligt rökintrång i bostaden.
3. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till utökning av rökfria arenor i samhället.
4. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lämpliga åtgärder och lagar för att Sverige ska fortsätta att utvecklas mot det tobaksfria samhället.
5. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag för stöd åt nikotinberoende som önskar bryta sitt beroende.
6. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag på lagstiftning med målet att minimera nyrekryteringen till nikotinberoende.

Bakgrund

Minskad rökning är ett av de mest kostnadseffektiva sätten att förbättra folkhälsan. Den nya lag som sedan den 1 juni 2005 förbjuder rökning på restauranger har slagit väl ut. Det råder nu inte längre någon tvekan om att det är en succé hos gästerna. Även för de anställda på restaurangerna innebär det en klar förbättring av arbetsmiljön.

För den som inte röker och som vill leva ett rökfritt liv även i bemärkelsen att undvika så kallad passiv rökning finns det emellertid fortfarande mycket att önska. För att ta sig in i många byggnader, inte minst offentliga, tvingas man ofta bana sig fram genom rökdimorna utanför entréerna. Perrongerna

Fel! Okänt namn på

på våra buss- och järnvägsstationer är ofta rätt rökfyllda platser. Även ute i naturen uppfattar rökaren ofta att rökning inte kan störa omgivningen.

Tyvärr upplever inte alla vi rökfria det på samma sätt. En ensam cigarett rökning kan upplevas som kvävande på långt håll. Som icke-rökare kan man rädda sig genom att ta ett djupt andetag och skynda sig förbi de mest rökfyllda miljöerna. Däremot är det svårt att freda sig mot rök som tränger in i bostaden eller arbetsplatsen.

Moderna hus är ofta byggda med central ventilation som gör att lägenheterna eller lokalerna har konstant undertryck. Det innebär att utomhusluft lätt sugas in i lägenheten om ett fönster eller en balkongdörr står öppen. Det förekommer även att luft från trapphus sugas in i lägenheterna. Ventilationssystemen kan även vara så undermåligt utformade att rök från en lägenhet vandrar över till en annan lägenhet via just ventilationssystemet. Samma problem kan finnas i exempelvis kontorsfastigheter.

I dag har en hyresgäst ingen laglig möjlighet att freda sig från ofrivilligt rökintrång. Problemet är gammalt men i takt med att rökarna själva blir alltmer försiktiga har rökning på balkonger blivit ett allt större problem. Rökare som vill skydda sina egna barn från rökens risker väljer ofta att röka på sin balkong. Grannen ovanför eller vid sidan som har ett fönster eller en balkongdörr öppen kan då ha oturen att röken tränger in i hans eller hennes lägenhet. Detta är ett växande problem som hyresgästföreningen har uppmärksammat.

Den nationella visionen måste självklart vara ett tobaksfritt samhälle. En nollvision för tobaksanvändning borde inte vara svår för riksdagen att anta. Vägen dit är däremot självklart mycket svår och målet kanske lika omöjligt att nå som Vägverkets nollvision för trafiken. Den insikten bör dock snarare vara en utmaning än ett hinder för att anträda vägen mot målet.

Självklart finns det ingen rättighet att förgifta medmänniskor – det inser även den mest inbitne rökaren. Att steg för steg utvidga de områden där den rökfria kan vistas utan förgiftningsrisk borde därför vara en av flera självklara steg på väg mot den tobaks- och rökfria visionen.

Flera undersökningar visar att de flesta rökare skulle vilja sluta röka. Tyvärr har många rökare valt att sluta röka genom att i stället börja snusa. Snusandet skonar medmänniskorna från hälsosynpunkt och är troligen mindre hälsovådligt för brukaren, men det ger ett betydligt svårare nikotinberoende. På trottoarer och gårdsplaner syns allt oftare resterna efter snusandet; det ser inte så trevligt ut men är ganska harmlöst.

För att komma närmare målet om det tobaksfria samhället krävs det förmodligen insatser för att stötta den nikotinberoende att bryta sitt beroende. För rökaren finns nikotintuggummin, plåster och sprejer. För snusaren är det förmodligen svårare att sluta med dessa stöd. Kanske behöver en del ytterligare uppbackning, exempelvis i form av stödsamtal, för att klara att bryta sitt beroende.

Åtgärdsförslag

Som ett första steg bör riksdagen anta en nollvision för tobaksbruk och nikotinberoende. Ofta används begreppet ”ett drogfritt samhälle” utan att de flesta med det innefattar de vanligaste drogerna kaffe, tobak och alkohol. Det är dags att utvidga begreppet till att omfatta nikotinberoendet. Riksdagen bör begära att regeringen återkommer med förslag till riksdagen med en vision om ett tobaksfritt samhälle.

Jag vill inte i min motion peka ut eller rangordna nya rökfria arenor i samhället. Men jag tycker att det är rimligt att regeringen lämnar förslag på sådana till riksdagen. Själv anser jag att rätten till en rökfri bostad borde vara ett självklart krav. Jag skulle därför uppskatta om regeringen föreslår regler för bostäder som gör det möjligt att säkerställa det. Kanske kan det ske genom att fastighetsägare åläggs att hålla viss andel av sitt lägenhetsbestånd rökfritt eller genom byggnormer som förhindrar oönskat rökintrång. Förslag på detta område bör riksdagen ge regeringen till känna att man förväntar sig snarast.

Att det i dag anses vara självklart att rökning är tillåten där det inte är uttalat förbjudet är ganska märkligt. Ingen skulle komma på tanken att ställa en bil med motorn påslagen och avgasröret riktat mot filten på vilken man avser att ligga och njuta av solen. Däremot är det inte ovanligt att rökaren känner sig kränkt om kamraten vid sidan på filten ber honom eller henne att släcka cigaretten. Jag ser därför med spänning fram mot vilka övriga förslag på rökfria arenor som en utredning skulle kunna identifiera. Riksdagen bör ge regeringen till känna att man förväntar sig förslag på detta område.

Genom minskad ohälsa sparar samhället stora belopp och berörd individ sparas på onödigt lidande. Det finns därför starka intressen för att fortsätta utvecklingen mot minskad användning av tobaksvaror. Riksdagen borde minst vartannat år få förslag från regeringen på åtgärder som kan leda till minskat bruk av tobak. Genom att systematiskt vartannat år flytta fram positionerna för det tobaksfria samhället växer hälsan och ekonomin. Riksdagen bör ge regeringen till känna att man förväntar sig ett systematiskt och uthålligt arbete med återkommande förslag enligt vad som ovan skissats.

Den som är fast i ett nikotinberoende kan ha svårt att ta sig ur det hur mycket man än önskar det. Samhället bör utveckla former för samtalsstöd och andra insatser som kan stödja den som vill bryta sitt beroende. Riksdagen bör ge regeringen till känna att man förväntar sig förslag till ett systematiskt utvecklingsarbete på området.

Det sunda förnuftet drunknar lätt i vårt moderna och genomkommersialiserade samhälle. Det blir allt svårare för unga människor att stå emot alltfler och alltmer lockande frestelser i ständigt nya förpackningar. Den som aldrig faller för en frestelse kan riskera att leva ett tråkigt och mindre innehållsfyllt liv, men då gäller det att inte falla för fel frestelser. Faller man för fel frestelse kan resultatet bli det motsatta: livets samlade upplevelser kan bli kraftigt beskurna. Att minimera nyrekryteringen av tobaksbrukare är nödvändigt om målet, ett tobaksfritt samhälle, ska vara möjligt att nå. Riksdagen bör därför ge regeringen till känna att man förväntar sig förslag på systematiska åtgärder över hela linjen, från ren information till livsstilskampanjer för det tobaksfria

Fel! Okänt namn på

idealet. Det ska vara ”inne”, ”rätt”, ”coolt” och hur det nu på alla sätt kan uttryckas, att göra det sunda valet.

Dessa totalt sex hälsosamma och samhällsekonomiskt mycket lönsamma förslag förväntar jag mig att riksdagen ska föreslå regeringen att hörsamma.

Stockholm den 26 oktober 2006

Jan Lindholm (mp)